

Watervogels en roofvogels januari 1994

Piet van Vliet

Inleiding

In januari 1994 werd voor de 28e maal in Nederland een midwintertelling van watervogels gehouden. Dit was de tweede maal dat de coördinatie en verslaglegging door SOVON is uitgevoerd. Inmiddels is het landelijke verslag van januari 1993 verschenen (Van Roomen et al., 1994). Als het goed is hebben alle tellers rechtstreeks een kopie ontvangen. Zo niet, laat dit even weten.

In onderstaand artikel worden de resultaten van onze telling van januari jongstleden weergegeven. Wij hebben naast de watervogels ook weer de roofvogels geteld.

De inhoud van dit artikel is een feitelijke weergave van de waargenomen aantallen. Er wordt niet gepoogd dit in een breder verband te plaatsen anders dan een vergelijking met vorig jaar en enkele verwijzingen naar het SOVON-rapport.

Teldata en -gebieden

Het weekend waarin de telling bij voorkeur moest plaatsvinden was 15/16 januari. Slechts enkelen hebben gebruik moeten maken van de mogelijkheid maximaal een week eerder of later te tellen. Het hele gebied van de VWG, inclusief de Haarlemmermeer is geteld, met uitzondering van enkele kleine delen.

Het weer

Januari was een zachte maand; de temperatuur is nauwelijks onder nul geweest. Voorafgaand aan het telweekend leken wind en regen de spelbrekers te worden, maar uiteindelijk vielen de teldagen wel mee. Het was niet echt warm, maar wel droog.

Watervogels

In twee tabellen worden de resultaten van de watervogels gepresenteerd. In tabel 1 staan de soorten die we altijd al geteld hebben. In tabel 2 zijn de soorten opgenomen die vorig jaar voor het eerst meegenomen zijn. Dit zijn met name de meeuwen en steltlopers. Deze worden niet met het vorig jaar

Tabel 1. Tijdens de midwintertelling waargenomen watervogels.
 AWD = Amsterdamse Waterleidingduinen; IJm = IJmuiden; Recr = Recreatiegebied Spaarnwoude; Hlm = Haarlemmermeer.

	1993	1994	AWD	IJm	Recr	Hlm	Rest
Roodkeelduiker	0	1	0	0	0	0	1
Dodaars	90	78	41	7	18	12	0
Fuut	342	355	9	124	54	110	58
Roodhalsfuut	1	2	0	1	0	0	1
Aalscholver	148	191	21	38	77	51	4
Kuifaalscholver	2	1	0	1	0	0	0
Roerdomp	2	4	1	0	0	2	1
Blauwe Reiger	186	152	15	5	41	67	24
Knobbelzwaan	229	217	60	2	101	12	42
Wilde Zwaan	43	17	17	0	0	0	0
Rietgans	23	0	0	0	0	0	0
Toendra Rietgans	0	53	0	0	0	53	0
Grauwe Gans	7	2	0	0	2	0	0
Soepgans	24	83	0	0	0	4	79
Indische Gans	0	1	0	0	1	0	0
Canadese Gans	0	11	0	0	0	11	0
Brandgans	1	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	207	251	7	6	36	144	58
Casarca	5	0	0	0	0	0	0
Bergeend	13	24	1	0	15	8	0
Muskuseend	0	1	0	0	0	0	1
Carolina Kerd	1	0	0	0	0	0	0
Mandarijneend	2	0	0	0	0	0	0
Smient	2142	4114	0	0	4032	62	20
Krakeend	411	362	35	16	254	41	16
Wintertaling	281	270	49	0	182	17	22
Wilde Kerd	5819	8093	413	557	1777	4314	1032
Soepeend	161	530	0	0	30	251	249
Pijlstaart	9	8	0	0	0	8	0
Slobeend	56	94	20	0	59	5	10
Krooneend	10	11	11	0	0	0	0
Tafeleend	355	454	201	0	82	99	72
Kuifeend	1979	2123	917	42	335	619	210
Toppereend	1	0	0	0	0	0	0
Eidereend	102	189	0	189	0	0	0
Zwarte Zeeëend	1	1	0	1	0	0	0
Grote Zeeëend	0	1	0	0	1	0	0
Brilduiker	80	57	48	2	0	0	7
Nonnetje	23	37	24	0	1	2	10
Middelste Zaagbek	43	36	0	36	0	0	0
Grote Zaagbek	114	130	81	0	0	14	35
Rosse Stekelstaart	1	0	0	0	0	0	0
Wateraal	4	4	3	0	0	0	1
Waterhoen	1379	1023	7	4	223	430	359
Meerkoet	7219	7339	1250	507	1354	2617	1611
Zeekoet	1	0	0	0	0	0	0
Totalen	21517	26320	3231	1538	8675	8953	3923

vergeleken omdat de cijfers toen niet helemaal representatief waren. In alle tabellen worden de cijfers van 1994 ook verdeeld over de vijf hoofdgebieden, te weten: de AWD; IJmuiden met havens, strand en pier; Recreatiegebied Spaarnwoude met alle weidegebieden ten oosten van Haarlem; de Haarlemmermeer; en tenslotte de resterende gebieden, met name de overige duingebieden en het stedelijk gebied van Velsen tot Vogelenzang.

Als we de tabellen doorlopen kunnen we een aantal dingen opmerken. De Dodaars is iets minder gezien; ze vallen ook niet altijd op. Landelijk was het echter wel opgevallen dat onze regio relatief grote Dodaarsconcentraties heeft. Het SOVON-rapport noemt terecht de AWD en de omgeving van Spaarndam. De 191 Aalscholvers vormen het grootste aantal dat sinds 1981 is gezien. De laatste drie jaar zijn in totaal tien Roerdompen gezien, tegen drie in de tien jaar daarvoor. Het blijft wat toeval, maar ook de losse waarnemingen geven een hogere activiteit, met het plasje bij het Cruquiusgemaal als goede plek, naast natuurlijk de AWD.

Ook de aantallen Nijlganzen blijven stijgen. Vorig jaar was al een uitschieter, nu weer een kwart meer. De Krooneend blijft verbazen: de 11 exemplaren die tijdens de telling zijn waargenomen vormen nog niet de helft van de 28 exemplaren die een paar weken later (in de AWD) aanwezig waren. De tien exemplaren van vorig jaar waren bijna de helft van de 22 exemplaren die in het hele land waren waargenomen.

De Krakeend is ook een soort die al een tijd de aandacht trekt, maar nu wel over de piek van 1991 (522 exx.) heen lijkt te zijn. Het SOVON-rapport vond de grote concentratie van meer dan 250 Krakeenden bij Spaarndam verleden jaar het vermelden waard in de landelijke rapportage.

Het Waterhoen zit nog steeds boven de 1000 vogels. De afname van het Waterhoen is wat vertekend, omdat de telling niet helemaal gebiedsdekkend is geweest. Aangenomen mag worden dat de aantallen vergelijkbaar zijn met verleden jaar. Het SOVON-rapport maakt ook melding van de sterke vertegenwoordiging in onze regio.

Van de soorten genoemd in tabel 2 valt op dat ruim de helft voor rekening kwam voor het gebied IJmuiden (lees: Zuidpier) en omgeving.

Niet alles wordt ontdekt tijdens de midwintertelling. Van dit laatste gebied is uit de losse waarnemingen bekend dat andere interessante soorten wel degelijk aanwezig waren. Dit zijn onder andere IJsdruiker, Kuifdruiker, Toppereend en IJseend.

Tabel 2. Tijdens de midwintertelling waargenomen meeuwen en steltlopers. Zie tabel 1 voor verklaring van de afkortingen.

	1994	AWD	IJm	Recr	Hlm	Rest
Scholekster	116	0	111	4	1	0
Kluut	0	0	0	0	0	0
Kievit	193	0	0	111	80	2
Drieteenstrandloper	128	0	128	0	0	0
Paarse Strandloper	44	0	44	0	0	0
Bonte Strandloper	197	0	197	0	0	0
Watersnip	1	1	0	0	0	0
Wulp	1	0	0	1	0	0
Tureluur	0	0	0	0	0	0
Witgatje	1	1	0	0	0	0
Steenloper	137	0	137	0	0	0
Zwartkopmeeuw	1	0	1	0	0	0
Kokmeeuw	6366	0	1428	3072	1550	316
Stormmeeuw	771	15	242	438	67	9
Kleine Mantelmeeuw	0	0	0	0	0	0
Zilvermeeuw	4418	55	4144	121	78	20
Grote Mantelmeeuw	179	4	164	9	2	0
Drieteenmeeuw	3	0	3	0	0	0
Meeuw spec.	4	0	0	0	4	0
Totalen	12560	76	6599	3756	1782	347

Roofvogels

In tabel 3 zijn de roofvogels opgenomen. Het totaal van 173 exemplaren is het hoogste van alle jaren. Als je het uitdrukt in een spreidingsgetal, dan zit op elke 2 km² een roofvogel. Koploper is weer de Torenvalk. Beste plek was Schiphol waar er al 34 werden geteld, misschien nog lang niet alle aanwezige vogels. Ook de Buizerd is volop aanwezig. Het aantal van 64 exemplaren van twee jaar geleden werd echter niet gehaald.

Tabel 3. Tijdens de midwintertelling waargenomen roofvogels. Zie tabel 1 voor verklaring van de afkortingen.

	1993	1994	AWD	IJm	Recr	Hlm	Rest
Blauwe Kiekendief	3	5	4	0	0	1	0
Havik	5	7	4	0	0	0	3
Sperwer	32	26	20	0	1	4	1
Buizerd	33	48	15	0	4	16	13
Torenvalk	40	71	2	1	8	57	3
Smelleken	0	1	0	0	1	0	0
Slechtvalk	1	0	0	0	0	0	0
Steenuil	0	2	0	0	0	2	0
Ransuil	14	13	0	0	0	13	0
Totalen	128	173	45	1	14	93	20

Tot slot

Onderstaande tellers worden hartelijk bedankt:

F. Alink, H. Assendelft, F. & T. Bloem, H. Boersbroek, W. Boogaarts, T. v.d. Boomen, F. Cottaar, C. v. Deursen, F. Dorèl, S. Geelhoed, L. v. Goor, H. Groot, H. Heidweiller, M. v. Helden-Kool, T. Hoek, P. de Jong, P. Kok, J. & Z. Kottman, G. v. Leeuwen, C. Looij, R. Luntz, P. de Nobel, H. Opdam, A. Riessen, T. Salman, M. & M. Schalkwijk, H. Schouten, R. Smit, A. Stooker, J. Stuart, P. Thomas, H. Vader, J. & K. Verbeek, W. v. Vlaardingen en P. v. Vliet.

Literatuur

- Groot, H., 1994. Vogelwaarnemingen in Zuid-Kennemerland Aflevering 113. Fitis 30 (1): 48-54.
- Roomen, M.W.J. van, M.C.M. Klemann, E.A.J. van Winden & Ganzen- en Zwanenwerkgroep Nederland, 1994. Watervogels in Nederland in januari 1993. SOVON-monitoringrapport 94.01/RIZA-rapport BM93.32/IKC-Natuurbeheer werkdocument 57. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Vliet, P. van, 1993. Watervogels en roofvogels januari 1993. Fitis 29 (4): 161-166.

Piet van Vliet, Söderblomstraat 102, 2131 GM Hoofddorp